

GastroPanel vatsavaivoista kärsiville ja oireettomien terveystarkastuksiin

Healthy Stomach Initiative -organisaation työryhmän kuusitoista gastroenterologian asiantuntijaa kahdestatoista eri maasta ehdottaa verinäytteenä määrítettäviä GastroPanel-biomerkkiaineita sekä oireettoman että vatsavaivoista kärsivän potilaan perustutkimukseksi helikobakteeri-infektion ja sen tai autoimmuunitaudin aiheuttaman mahalaukun limakalvon vaurion ja toimintahäiriön (atrofisen gastriitin) seulontaan ja diagnostiikkaan (Agrés L, Kuipers EJ, Kupcinskas L, Malfertheiner P, Di Mario F, Leja M, Mahachai V, Yaron N, van Oijen M, Perez Perez G, Rugge M, Ronkainen J, Salaspuro M, Sipponen P, Sugano K, Sung J. Rationale in diagnosis and screening of atrophic gastritis with stomach-specific plasma biomarkers, Scandinavian Journal of Gastroenterology 2012; 47: 136 – 147).

GastroPanel auttaa löytämään ylävatsavaivoista kärsivien potilaiden joukosta ne, joille gastroskopiattutkimus on välttämätön mm. lisääntyneen mahasyöpäriskin takia (Syrjänen K. Serologinen testi dyspepsia-potilaiden diagnostiikkaan ja mahasyövän riskiryhmien seulontaan. BestPractice Gastroenterologia 2015;1: 2-7, www.biohit.fi/tutkimus).

GastroPanel-tulosraportti ilmoittaa diagnoosin

- Helikobakteeri-infektiosta
- Atrofisesta gastriitista sekä sen sijainnista mahalaukun korpuksessa ja/ tai antrumissa. Korpuksen atrofisen gastriitti aiheuttaa vähähappoisen tai hapottoman mahan, joka voi johtaa mm. maha- ja ruokatorvisyöpään. Antrumien atrofisen gastriitti lisää peptisen haavataudin ja mahasyövän riskiä
- Helikobakteeri-infektiosta myös silloin, kun tutkittavalla on atrofisen gastriitti, MALT-lymfooma tai vuotava peptinen haava tai hän saa parhaillaan happopumpunesto (PPI) –lääkitystä tai antibioottihoitoa. Näissä tapauksissa 13C-ureahengitystesti ja ulosteen antigeenitesti voivat hyvin usein antaa vääriä negatiivisia tuloksia eli helikobakteeri-infektio riskineen jää diagnosoimatta.
- Mahalaukun limakalvon runsaasta haponerityksestä.

Atrofisen gastriitti, runsaan haponerityksen vuoksi epäily ruokatorven refluksitautin komplikaatiosta ja oireileva helikobakteeri-infektio edellyttävät gastroskopiattutkimusta.

Atrofisen gastriitti

- helikobakteeri-infektion tai autoimmuunitaudin aiheuttama mahalaukun limakalvon surkastuma ja sen seurauksena syntynyt toiminnan häiriö,
- esiintyy joko mahalaukun korpus- tai antrum-osassa tai molemmissa,
- on useimmiten oireeton,
- ei voida todeta pelkillä helikobakteeri-infektion diagnostiikkaan käytetyillä testeillä (13C-ureahengitystesti, ulosteen antigeenitesti tai vastaainetesti).
- voi johtaa mahalaukun ja ruokatorven syöpään, B12-vitamiinin, kalsiumin, magnesiumin, sinkin ja raudan sekä joidenkin lääkeaineiden imeytymishäiriöön,
- voi lisätä maha-suolikanavan ja keuhkojen vaikeiden infektioiden riskiä.

Helikobakteeri-infektio

- sekä mahasyövän että peptisen haavataudin (maha- ja pohjukais-suolihaava) itsenäinen riskitekijä.

Runsas haponeritys

- lisää ruokatorven sairauksien (haavainen ruokatorven tulehdus; Barrett'in ruokatorvi, ruokatorven alaosan syöpä) riskiä refluksitautia sairastavilla potilailla.

GastroPanel-tutkimuksia on saatavissa mm. yksityisiltä lääkäriasemilta, joista on listaus osoitteessa > www.gastropanel.fi > Kuluttajalle > Missä testiin? Lääkärin läheteellä saa KELA-korvauksen GastroPanel-biomerkkiainetesteistä (verinäytteen pepsinogeeni I-, pepsinogeeni II- ja gastrini-17-pitoisuudet sekä helikobakteeri-vasta-aineet). GastroPanel-tutkimuksia tehdään ilman lääkärin lähetettä Biohit Oyj:n palvelulaboratoriossa, ajanvaraus puh. 0400 603 222, arkisin klo 9-15 tai ajan ja paikan tutkimukseen voi varata osoitteessa www.biohit.fi/varaaverkossa.

GastroPanel-tutkimus auttaa valikoimaan gastroskopiattutkimukseen ja ajoissa hoitoon mm. niitä riskipotilaita, joilla helikobakteeri-infektion tai autoimmuunisairaudesta aiheuttama atrofisen gastriitti voi johtaa maha- ja ruokatorvisyöpään. Osa mahasyövistä voi kehittyä helikobakteeri-infektiosta ilman, että koepalojen histologisessa tutkimuksessa löytyy atrofista gastriittia. Autoimmuuniperäistä korpuksen atrofista gastriittia sairastavalla saattaa olla samanaikaisesti toinenkin autoimmuunitauti, kuten kilpirauhasen tulehdus, keliakia, nivelreuma, tyypin 1 diabetes, tai päinvastoin, esim. kilpirauhasen autoimmuunitautia ja tyypin 1 diabetesta sairastavilla on usein autoimmuuniperäinen oireeton atrofisen gastriitti. Korpuksen atrofisen gastriitti (hapoton maha) ja antrumien atrofisen gastriitti yhdessä on tärkein tunnettu mahasyövän riskitekijä. Tuoreen meta-analyysin perusteella haponestolääkitys lisää mahasyöpäriskiä (Ahn JS, Eom C-S, Jeon CY, Park MS. Acid suppressive drugs and gastric cancer: A meta-analysis of observational studies. World J Gastroenterol 2013;19:2560-8).

Hapottomassa mahassa suusta sinne syljen mukana kulkeutuvat mikrobit pystyvät elämään ja tuottamaan ravinnon sokereista ja alkoholista asetaldehydiä. WHO:n alainen kansainvälinen syövätutkimuslaitos (IARC, International Agency for Research on Cancer) luokitteli lokakuussa 2009 alkoholiuomissa olevan ja alkoholista sisäsyntyisesti muodostuvan asetaldehdydin I-luokan karsinogeeniksi ihmiselle eli yhtä syöpävaaralliseksi kuin esimerkiksi asbesti, formaldehydi ja bentseeni. Kaikkia I-luokan karsinogeenien lähteistä riippumatta koskee yhtenäinen periaate: niille altistumista on pyrittävä kaikin mahdollisin tavoin vähentämään. Asetaldehdydialtistus liittyy maailmanlaajuisesti vuosittain noin 3 miljoonaan ruuansulatuskanavan uuteen syöpätapaukseen eli 25 %:n kaikista syövistä.

Acetium-kapseli on ainoa keino sitoa mahalaukussa karsinogeenistä asetaldehydiä vaarattomaksi yhdisteeksi. Apteekista ilman reseptiä saatavia Acetium-kapseleita suositellaan käytettäväksi aterioiden ja alkoholin käytön yhteydessä henkilöille, joilla on korpuksen atrofisen gastriitin aiheuttama hapoton maha, asetaldehdydin aineenvaihduntaan liittyvä geenivirhe, mahaleikkauksen jälkitila tai krooninen helikobakteeri-infektio tai jotka käyttävät haponestolääkkeitä. (www.biohit.fi/Sijoittajat/Pörssi- ja lehdistötiedotteet: 20/07/2012 Biohit Oyj:n Acetiumille on myönnetty eurooppalainen patentti). www.acetium.fi/testi paljastaa asetaldihydialtistuksen (www.biohit.fi > Tutkimus ja www.biohit.fi > Laboratoriopalvelut > Asetaldehdydin määritys elintarvikkeista).

Nykyisin vapaasti apteekista saatavista happopumpunesto (PPI)-lääkkeistä varoitetaan mm. vain seuraavasti: "Jos potilaalla on hälyttäviä oireita (esim. merkittävää selittämätöntä painon laskua, toistuvaa oksentelua, nielemishäiriöitä, verioksenuksia tai verulosteita) ja epäily tai todettu mahahaava, pahanlaatuisen sairauden mahdollisuus on suljettava pois, koska PPI-hoito voi lievittää oireita ja viivästyttää diagnoosia."

Tämä varoitus on aiheellinen. Useimmiten kuitenkin "hälyttävien oireiden" ilmaannuttua syöpä on voinut edetä jo parantavan hoidon ulottumattomiin. Tästä varoituksesta huolimatta ja ilman atrofisen gastriitin poissulkemista ylävatsavaivoja hoidetaan hyvin usein mahahappoa vähentävillä PPI- ym. lääkkeillä. Haponestolääkitykseen voi liittyä mm. osteoporoosia ja vaikeita infektoita erityisesti ikääntyvällä väestönosalla ja se lisää mahasyöpäriskiä. Atrofisen gastriitti syöpä- ym. riskeineen on useimmiten oireeton tai oireet ovat epämääräisiä. Ylävatsavaivoja tutkittaessa myös ColonView FIT-testi täydentää Gas-troPanel-tutkimusta, koska ylävatsavaivat voivat olla myös paksusuoliperäisiä tai kääntäen, ulostenäytteestä löytyvä veri voi olla lähtöisin mahalaukusta (kts. www.biphit.fi/Sijoittajat/Pörssi- ja lehdistötiedotteet: 12.5.2015, Suolistosyövän seulonta, nykyaikainen kotimainen ratkaisu, <http://ar.iiarjournals.org/content/35/5/2873.full> ja www.biohit.fi/lisatietoja).